Hodnocení radničního periodika

Vypracoval:

Oldřich Kužílek, Otevřená společnost

Komentáře a stanoviska:

Miloš Navrátil, vedoucí OKS

Konzultace:

Zora Kasiková, redaktorka, OKS, Rada města, Starosta města

Materiál je určen výhradně pro jednání rady města jako pracovní a nehotový.

Slovo na úvod

Audit, či hodnocení, Zpravodaje městečka pod Skalkou, objednala Rada města Mníšek pod Brdy s tím, že pověřila odbor kanceláře starosty /OKS/ součinností se společností Otevřená společnost, zastoupenou panem Oldřichem Kužílkem a paní Evou Voseckou.

OKS poskytlo veškerou součinnost, které ale nebylo mnoho, neboť, jak je z analýzy patrno, byla vypracována tzv. na dálku, tedy bylo čerpáno z otevřených zdrojů (internet, www.mnisek.cz). Na město byl vznesen jen jeden e-mail obsahující otázky, na které bylo odpovězeno, viz příloha. K jiné interakci nedošlo. Nebyl použit institut pohovorů, dotazníků, není nám známo, že by byli osloveni členové redakční rady, atd.

Dle našeho názoru se nejedná o komplexní audit. V tuto chvíli a v aktuální rozpracovanosti jde jistě o velmi zajímavý, podnětný, ale současně velmi osobní a jednostranný pohled na posuzovanou věc. Některé výroky či nálezy si odporují a je tedy značně komplikované v dané oblasti vyvodit silný závěr.

Hlavním prvkem, který spatřujeme v dodané analýze je, že se jedná o poměřování standardů, které jsou ale s velikostí našeho města, a tím i našim zpravodajem, nepoměrné či neměřitelné (je poměřováno se zpravodaji, které disponují stálou redakcí). Nejde však o standard kvality, ale o standardy při zpracování témat obsahu. Například zpravodaj nemá klasickou redakci, ale vždy jsme měli, a také pořád ještě v nezanedbatelné míře máme funkci redaktorky multiplikovanou s dalším výkonem v dalším funkčním zařazením. To platí zejména do 02/2015, kdy bývalá kolegyně Balková měla na starost zpravodaj (redakce a inzerce), ale i kulturu, výstavní činnost apod. Teprve od 03/2015, kdy bylo možné přeskupit agendy dle skutečné kompetence a schopností pracovníků zařazených pod OKS, pak máme redaktorku, Zora Kasiková, jejíž hlavní činnost je sice věnována zpravodaji (redakce a inzerce), ale spolu s tím také kronika a spolupráce v oblastech propagace a kultury.

Analýza v tomto tedy vykazuje jisté vady především v procesních doporučeních.

Hlavní zjištění

1.

Rozpracovaným návrhem analýzy bylo zjištěno, že zpravodaj města se **řadí k těm lepším z hlediska principů svobodného šíření informací, dodržování objektivity a vyváženosti**. Dále konstatuje, že **obsahuje mimořádný rozsah alternativních názorů a prostoru pro vyjádření zastupitelů**. Současně je ale deklamováno, že je **zanedbán systém přístupu k pojetí periodika**, bez definice, co je tím myšleno, a **nereagování na změnu právního prostředí** (novela tiskového zákona) – tedy objektivní a vyvážené informování o městě a prostor pro sdělení zastupitelů. Tyto dva výroky jsou ale v přímém rozporu (str. 2-3).

Z tohoto nejde najít jiné výrokové východisko než nejasné, tedy v kontrapunktu z prvním zmiňovaným nálezem.

Byly bychom rádi, kdyby tato část auditu byla upravena a dopracována. Jde především o učinění srozumitelného a jasně definovaného závěru k této oblasti (prostor pro alternativní sdělení, tj. reakce na novelu zákona).

2.

Souhlasit se dá do jisté míry s tím, že zpravodaj informuje spíše o aktuálních projektech a **nepředstavuje významná budoucí rozhodnutí**. Otázkou však je, zda vůbec a kolik takových rozhodnutí město čeká. **Závěr auditu je ale v této věci jasný a pro objednatele definovatelný a lze z něho pro budoucnost zpravodaje vyvodit potřebná opatření.**

V tabulce kladů a záporů se dočteme, že ve zpravodaji vedeme spíše **editorský systém** a **nevyužíváme dostatečně možnost poskytovat informace o polemice vedené přímo na ZM**, stručný referát a podobně. Tento autorský způsob má ale značná úskalí. Redaktorka stručně popíše průběh jednání, ale pořád půjde o „referát o průběhu“, který považujeme předem za konfliktní, neboť když se k jednomu tématu vyjádří více zastupitelů, budeme jen obtížně hledat míru objektivity a vyvážených citací aktérů. Budeme referovat o všech tématech? Vybereme jedno téma? Která témata jednání mají být akcentována. Dle naší zkušenosti je toto živnou půdou pro budoucí konfliktní situace a nařčení redaktora z neobjektivity, nadržování atd.. (str. 2-3).

V této věci bychom uvítali, a domníváme se, že by audit měl obsahovat, jak příslušné doporučení prakticky aplikovat.

3.

Dále autor konstatuje, že důvodem konfliktní podoby alternativních názorů je jejich vynucený (omezený) rozsah**. Zde bychom opět uvítali, aby autor uvedl, na jakém základě k tomuto názoru dospěl a pokud tomu tak je skutečně, jaká forma regulace příspěvků by byla vhodná.** Domníváme se, že regulace nutná je, neboť v minulosti docházelo k excesům, kdy rozsahy alternativních článků přesáhly i deset tisíc znaků a v případě krácení byla redakce nařčena z cenzury (str. 2-3).

Jaký rozsah je tedy přiměřený, jaký je tedy správný systematický přístup?

4.

Návrh analýzy konstatuje, **že zpravodaj není zneužíván k jednostranné propagaci vedení radnice** a jeho politiky. Současně se ale píše, že **teprve v poslední době zpravodaj začal poskytovat prostor pro vyjádření opozice.** Zde jde o zjevnou nepravdu či nedostatek v pozorování a bádání, neboť vyjádření zastupitelů a to především opozičních, stejně jako názory občanů, mnohdy až na hranici snesitelné kritiky, byly otiskovány vždy (str. 5).

Domníváme se, že v této oblasti by měl být audit dopracován. Obdobné vyjádření je jistě možné uvést mnohem relevantnější formou a to s odkazem například na nedostatečný vzorek zkoumaných zpravodajů či jasně definovat v kterém období (tj. ve zkoumaném období) byl či nebyl zpravodaj zneužíván, případně poskytoval či neposkytoval prostor. Dle našeho názoru není možné se v auditu vyjadřovat k období, které není auditováno a kde čísla zpravodaje nebyla vůbec hodnocena. Audit by se tím stal zcela nevěrohodným (str. 5)

Naše doporučení k dopracování spočívá buď v rozšíření rozsahu zkoumaných zpravodajů a tím získat možnost se vyjádřit k širšímu časovému vzorku nebo vyjádření vztáhnou pouze na zkoumaný vzorek.

Taktéž je zcela nejasný závěr, zda-li dochází k cenzuře či nikoli, případně k jednostranné propagaci radnice či nikoli. Audit k této otázce nepřijal žádné zásadní stanovisko, byť jde o kvantifikovatelný a ověřitelný údaj. Audit je nutno v této věci dopracovat. Nelze na jednu stranu uvést, že "zpravodaj není zneužíván k jednostranné propagaci vedení radnice" a na druhé straně že "docházelo k zneužívání periodika a k příznakům cenzury". Jediným správným závěrem může být, že v časovém vzorku od ... do (5 čísel, 10 čísel, 20 čísel ...) docházelo/nedocházelo k ..... . Každý jiný a další závěr je vadný a nedůvěryhodný.

Doplňující informace k nezkoumaným číslům zpravodajů

Od roku 2009, kdy jsem za zpravodaj odpovědný, bylo vydáno 48 zpravodajů. Pokud budeme počítat průměrný počet cca 55 textů na jeden zpravodaj (bez inzerce), pak bylo vydáno cca 2.640 textů. Nebyly otisknuty pouze tři texty a ani jeden nebyl od zastupitele:

- stížnost na správu Státního zámku Mníšek pod Brdy – předáno/postoupeno NPÚ k vyřízení;
- text o velikosti cca 6,5 A4 – po dohodě s autorem byl text zkrácen na maximální únosnou míru a současně byl text v plném rozsahu zveřejněn na webu města, v sekci Zpravodaj;
- text, který obsahoval část e-mailové korespondence a autorem nebyl dodán souhlas třetí osoby se zveřejněním. Po poradě s respektovanými odborníky byl článek označen za autoadorační a po jednomyslném rozhodnutí RR odmítnut.

NIKDY nebyl odmítnut příspěvek zastupitele a to bez ohledu na novelu tiskového zákona. Záměrně se vyhýbám slovu opoziční zastupitel, neboť takový pojem zákon nezná.

Vznik či zánik rubrik (např. „Jak to vidí zastupitelé“ - dříve vše pod jedinou rubrikou jako „Diskuse“), četnost příspěvků zastupitelů nijak neovlivnil. Název rubriky je z našeho pohledu nedůležitá a sama rubrika nemůže nahradit samotnou aktivitu zastupitelů.

Zde zcela a zásadně nesouhlasíme s uvedeným podezřením z cenzury tak, jak je uvedeno v odstavci prvním. Uveden naprosto nekonkrétní údaj, takže kromě samotného vyslovení podezření, není možné konkrétně oponovat.

5.

Problematické z pohledu auditování se jeví i předjímání dalších trendů. Autor auditu se vyjadřuje k problematice, která nijak nesouvisí s auditovanými čísly a je značně jednostranná (strana 13). Vychází z informací, které nebyly poskytnuty objednatelem a dokonce ani nejsou pravdivé. Relevantní je pouze skutečnost, že byl odvolán předseda RR pan Hreha a to z důvodů jeho neschopnosti navázat jakoukoli pozitivní komunikaci s členy RR a s Radou města. Neplnil si základní povinnosti předsedy a v důsledku jeho agresivní komunikace opustil RR zástupce základní školy a zástupce občanských sdružení. Jeho další setrvání v RR by vedlo k rozpadu celého seskupení RR.

Domníváme se, že v této oblasti by měl být audit dopracován a možné budoucí trendy případně názory, pokud je má audit obsahovat, opřít o relevantní údaje.

6.

Kvantitativní přepočet na straně 14 neodpovídá skutečnosti. Volební poměry jsou odlišné od uváděných hodnot, proto i následný přepočet ploch je mylný. Opozice v Mníšku nedosahuje 40% zastupitelstva a jde opět o neověřené údaje, které je nutné opravit podle relevantních údajů.

Městské zastupitelstvo má 15 členů, z toho 10 členů je součástí koaliční dohody a 5 ne. Matematicky vyjádřeno jde o poměr 66 ku 33 . Pokud bychom tento podíl kalkulovali podle počtu hlasů ve volbách, výsledek by byl přesně opačný něž audit uvádí. Členové koalice ve volbách získali 67,71% hlasů. Zbývající část zastupitelstva obdržela 32,33% hlasů.

S tímto údajem je pak nakládáno na straně 21, kde autor uvádí názor na sestavení RR. Poměr koalice a opozice není uváděných 60:40, ale 66:33. Tomu pak při poměrném zastoupení odpovídá podíl 5:2. Přímo opozicí byla nominována paní **Midkiff**, která také jako jediná z návrhů opozice byla odborně způsobilá. Zbývající členové byly nominováni ze zástupců klíčových organizací města a to tak, aby každý segmet života na Mníšku měl v RR své zastoupení a současně měl alespoň minimální kvalifikaci v oblasti publicistiky. Konkrétně šlo o paní **Vaňkovou** (zástupce občanských dětských organizací), paní **Bolkovou** (zástupce základních škol), paní **Digrínovou** (zástupce významné kulturní instituce města - zámku), pana **Navrátila** (zástupce města a městského úřadu), pana Hrehu (člena předchozí RR) a pana **Nádvorník** (zástupce jiného městského média).

Pan Hreha v době svého zvolení nebyl žádnou nezávislou osobou, jak audit prezentuje. Byl politicky aktivní ve sdružení ANO (opozice) a v komunálních volbách 2014 byl místním sdružením ANO nominován na druhém místě kandidátky ANO. Těsně před volbami ho však nadřízená organizace sdružení ANO z kandidátky vyškrtla, takže se voleb neúčastnil. Že koalice souhlasila a nominovala pana Hrehu nebylo z nevědomosti. Od samého počátku byl považován za zástupce opozice a žádný zastupitel o tom neměl a nemá pochyb.

Odvolání pana Hrehy nijak nesouvisí s obsahem a budoucím směřováním periodika, ale s jeho schopností komunikace. Jeho cílem zcela jistě nebylo oddělení redakce od exekutivy jak je tvrzeno auditem, ale oddělení zpravodaje od města jako vydavatele. Pro bližšího pozorovatele to bylo zcela zjevné. Pan Hreha se tímto záměrem ani příliš netajil. Během krátké doby způsobil odchod dvou členů RR a další vážně zvažovali svoje setrvání v RR. Rada města neměla žádnou jinou možnost, pokud nechtěla jen nečinně přihlížet této devastaci.

Domníváme se, že v těchto oblastech, neboť se vyskytují na několika stranách auditu, by měla být věnována pozornost. Pokud má audit tyto názory obsahovat, opřít je o ověřitelné a relevantní údaje.

Analýza radničního periodika

Rozebírání pojmu „apolitický“ je dle našeho názoru zbytečné, neboť tento pojem je třeba definovat ve smyslu nestranickosti. Pojem „apolitický“ nelze spojovat s významen řeckého slova „polis“, protože to naopak zpravodaj obsahuje už ze zákona, viz § § 4a tiskového zákona a dále přidaná hodnota zpravodaje ve smyslu spolkové, kulturní, náboženské a další činnosti, jak je definováno filosofií otevřené (občanské) společnosti.

Z toho pojmu pak autor vychází v grafu stanovení počtu politické plochy (POP) ve zpravodaji. Závěry vyplývající z grafu považujeme **za zmatečné a umožňující dvojí výklad**. Navíc na jednom místě uvádí počet 9 stran politické plochy, což ale koliduje jednak s tím, že například zprávy z radnice a část věnovaná školám přesahuje toto množství, jednak neuvádí, zda do této plochy řadí i diskusi, která má velmi často politický charakter. Hranice pro vymezení politické plochy je tak nezřetelná.

V hodnocení se prolíná kvalitativní a kvantitativní analýza, ovšem podle názoru nedostatečně podložená argumenty. Pokud se má jednat o kvalitativní analýzu, kdy autor dochází například k tvrzení, že „zdánlivě apolitické pojetí … vytváří hluboce deformovaný obraz reality“, není zřejmé, čím je toto podloženo. Pokud má jít o kvantitativní analýzu, není jasné, zda plochu posuzuje počtem příspěvků, počtem znaků, zaplněnou plochou (cm2 apod.. na jednom místě pouze zmiňuje „počet článků“ a „počet zmínek“, nicméně metodika je nejasná. Podle našeho názoru hodnocení obsahuje tvrzení, která nejsou podložena hlubším zkoumáním reality, jde často o osobní, "pocitový" názor (například hodnocení článku zastupitelky Šretrové, který hodnotí jako „mlhavý článek o jakýchsi kriticích“).

Prezentace představitelů radnice

Ačkoliv nemůžeme ovlivnit, kolikrát je starosta (nebo kdokoliv jiný z vedení města) zmiňován, viz graf, např. kritické texty opozice, vychází údaj velmi dobře a ze závěru autorů, nedochází ke zneužití a osobní propagaci starosty. Stejný závěr je i u radních a fotografií.

Se závěrem, že **se periodikum se nezneužívá k osobní prezentaci starosty ani dalších členů rady**, tedy nelze jinak, než souhlasit.

Zcela není jasné, z jakých zdrojů informací autor vychází, což u některých tvrzení koliduje i s předmětem zkoumání, například když autor na str. 15 popisuje jednání ZM (cit.: „kupodivu šlo o jedinou připomínku k rozpočtu“ – tento výrok se nevztahuje ke Zpravodaji, ale k jednání ZM). Na druhou stranu tam, kde by informace, jež by získal od redakce, výrazně ovlivnily jeho hodnocení, tam takové rozšíření akčního rádia nenajdeme (viz pasáž, v níž upozorňuje na vydání, které neobsahovalo názory zastupitelů – aniž by uvedl, že je neobsahovalo proto, že nebyly dodány. Podobně zarážející je tvrzení, že „vedoucí kanceláře starosty je neformálním hybatelem mnoha rozhodnutí na radnici“, neboť autor jen těžko může být obeznámen s fungováním úřadu sám osobně a pokud cituje, měl by zde být uveden zdroj. Jinak tvrzení působí velmi neobjektivně. Obdobně viz hodnocení odvolání předsedy RR, které mj. nijak nereflektuje usnesení RM. Tato tvrzení podle našeho názoru výrazně zpochybňují objektivitu hodnocení.

IRON

Index různosti názorů – zde dokonce dosahujeme druhého místa, tedy **vynikající výsledek**, dochází hned v navazujícím odstavci hned vzápětí k částečnému zpochybnění. Není jasné, z jakého zdroje je zde čerpáno. V každém případě jsou tyto informace velmi nepřesné a zkreslené. Autor se nijak nepokusil zjistit druhý názor nebo si alespoň vyžádat vysvětlení od objednatele. Jsme-li tedy nabádáni k vyváženosti, pak toto bylo samotným auditorem porušeno. Zmiňovat se pak o tom, jak může změna (názvu) rubriky ovlivnit IRON, je dle našeho názoru skutečně zavádějící.

Autor v posuzované ploše nijak nezmiňuje plochu inzertní. To se pak projevuje na místě, kde se věnuje prostoru, jenž zaujímá místní politika (a 35 % hodnotí jako že to „není mnoho“). Pokud v uvedeném vzorku vydání odečteme plochu věnovanou placené inzerci, dostane se „politická plocha na skoro 50 % obsahu. Toto by v auditu mělo být jednoznačně určeno, neboť jde o srovnávací index s jinými zpravodaji a pokud by plocha byla u různých zpravodajů začleňována různě, nebyl by IRON vypovídající.

Za velký rozpor považujeme hodnocení, kdy audit obsahuje tvrzení, že „nesmí být cílem periodika sdělovat pravdu“, zvlášť když hned na následující stránce nalezneme tvrzení, že „redakce musí i příspěvky v rubrice Diskuse prověřovat z elementárního hlediska pravdivosti“. Tento přístup velmi komplikuje další přístup naší redakce k vlastním článkům.

Toto požadujeme zpřesnit a jednoznačně určit, který závěr a názor je relevantní.

Na závěr

Návrh analýzy obsahuje mnoho zajímavých postřehů a směrů, kterými se zpravodaj tak jako tak vydává. To je způsobeno nejen aktivnějším přístupem zastupitelů, ale také změnou obsazení OKS.

Aby bylo možno audit řádně dokončit a prezentovat jako relevantní a vyvážený materiál, o který by se opřelo rozhodování RR i Rady města, bude třeba vyjasnit všechny naše dotazy a dopracovat nejasnosti. Hlavní rozpor a nesoulad s naším zadáním vnímáme v tom, že audit neposkytuje v mnoha částech jednoznačné, nebo alespoň konkrétní závěry, případně návrhy, opřené o fakta, citace nebo jiné relevantní a ověřitelné podklady. Toto je ale hlavním úkolem auditu a proto ho město objednalo. Naším cílem nebylo a není získat "líbivý materiál", ale přiměřeně kritický, jednoznačný a věrohodný audit, který splňuje zásady auditování. Věříme, že po dopracování výše uvedených témat, otázek a našich kritických příspěvků se k tomuto cíly dostaneme.